

## Фиқҳ дарслари (152-дарс). Намознинг ташқарисидаги фарзлар (биринчи мақола)



17:31 / 02.09.2021 4860

«Шарт» сўзи луғатда «аломат» деган маънони англатади.

Шариатда бир нарсанинг вужудга келиши унга боғлиқ бўлган ва ўзи ўша нарсадан ташқарида бўлган нарса «шарт»дир.

Мисол учун, ушбу сарлавҳа остида ўрганадиган нарсаларимиз «намознинг шартлари» деб аталади. Улардан бирортаси бўлмаса, намоз ҳам бўлмайди. Аммо мазкур шарт бўлган нарсаларнинг бирортаси ҳам намознинг ичида йўқ. Балки ҳаммаси намоздан ташқаридаги нарсалар.

Шунинг учун ҳам халқ ичида уларни «намознинг ташқарисидаги фарзлари» дейиш одат бўлиб қолган.

هُوَ رُؤُوفٌ رَحِيمٌ، وَهُوَ يَتَذَكَّرُ لَكُمْ لئَلَّامَهُ فَيَبْغَىٰ وَيَعْلَـغَ غَيْبًا مِّنَ السَّمَاءِ نَزِيلًا يُعَذِّبُ بِهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَئِن كَانُوا يَلْقَوْنَ رَبَّهُمْ لَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

أَوْ رُؤُوفٌ رَحِيمٌ، وَهُوَ يَتَذَكَّرُ لَكُمْ لئَلَّامَهُ فَيَبْغَىٰ وَيَعْلَـغَ غَيْبًا مِّنَ السَّمَاءِ نَزِيلًا يُعَذِّبُ بِهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَئِن كَانُوا يَلْقَوْنَ رَبَّهُمْ لَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

رَكَدًا أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَلَاكَ أَعْيُنُهُمْ فُلُوكَ مَدِيدًا، لَئِن كَانُوا يَلْقَوْنَ رَبَّهُمْ لَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

رُؤُوفٌ رَحِيمٌ، وَهُوَ يَتَذَكَّرُ لَكُمْ لئَلَّامَهُ فَيَبْغَىٰ وَيَعْلَـغَ غَيْبًا مِّنَ السَّمَاءِ نَزِيلًا يُعَذِّبُ بِهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَئِن كَانُوا يَلْقَوْنَ رَبَّهُمْ لَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

يَتَذَكَّرُ لَكُمْ لئَلَّامَهُ فَيَبْغَىٰ وَيَعْلَـغَ غَيْبًا مِّنَ السَّمَاءِ نَزِيلًا يُعَذِّبُ بِهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَئِن كَانُوا يَلْقَوْنَ رَبَّهُمْ لَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

رُؤُوفٌ رَحِيمٌ، وَهُوَ يَتَذَكَّرُ لَكُمْ لئَلَّامَهُ فَيَبْغَىٰ وَيَعْلَـغَ غَيْبًا مِّنَ السَّمَاءِ نَزِيلًا يُعَذِّبُ بِهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَئِن كَانُوا يَلْقَوْنَ رَبَّهُمْ لَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Намознинг шартлари: намозхоннинг бадани, кийими ва макони бетаҳоратлик ва ҳақиқий нажосатдан пок бўлиши, авратининг тўсилиши, қиблага юзланиш, ният қилиш.

Эркак кишининг аврати киндиги остидан то икки тиззасининг остигачадир.

Чўриники ўша билан бирга елка тарафи ва қорни ҳамдир.

Ҳур аёлнинг жамики бадани авратдир. Юз, икки қўл ва оёқ бундан мустасно.

Бир аъзонинг тўртдан бирининг очилиши намозни ман қилади.

Болдирнинг ўзи бир аъзодир.

Сон, закарнинг ёлғиз ўзи ва икки турмуқ ҳам. Осилиб тушган соч ҳам.

Нажасни кетказадиган нарсаси бўлмаган одам у билан намоз ўқийверади. Кейин қайта ўқимайди.

Кийимининг тўртдан бири пок бўлган кишининг яланғоч ҳолда намоз ўқиши жоиз эмас. Ундан ози пок бўлганда ҳам у билан ўқиш афзал.

Кийими йўқнинг тик туриб намоз ўқиши жоиз. Ўтириб, имо билан ўқиши мандубдир.

Хавфдаги кишининг қибласи қудрати етган тарафидир. Қиблани биладиган одам топилмаса, ижтиҳод қилади. Ижтиҳодида хато қилган одам намозни қайта ўқимайди, балки ижтиҳод қилмай, тўғри юзланган одам қайта ўқийди.

Намоз ўқиётганда фикри ўзгариб қолса, айланиб олади.

Имомининг юзланган тарафини билмаса, зарар қилмайди. Аммо ундан олдинга ўтиб кетгани ва унга хилоф қилаётганини билиши зарар қилади.

Такбири таҳримага улаб иқтидо қиладиган бўлса, унинг (ўша вақтнинг) намозини ва унга (имомга) иқтидо қилишни қасд қилади. Қасдини талаффуз қилса афзал бўлади.

Фарз ва вожибдан бошқага мутлақ намозни ният қилса, кифоя қилади. Фарз ва вожибни тайин қилиш вожибдир. Ададини эмас.

Демак, мазкур шартлар юзага келгандагина, намозни бошлаш мумкин бўлади. Ушбу шартларнинг баъзилари намозни бошлаб олиш учун керак бўлади. Мисол учун, ният қилиш. Намознинг аввалида ният қилинса бўлди.

*(Давоми бор)*

**«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди**